

Pomno ispituje poznato mjesto Papijino u Euzebija o prezbiteru Ivanu te poriče, da je osim apoštola Ivana živio i djelovao u Efezu kaki drugi Ivan prezbiter. S Gutjarom, Schäferom, Meinerzom, Knabenbauerom, Pözlom itd. opravdano drži, da je spomenuti prezbiter sam Ivan apoštol i evangjelista, koji se na početku svoje II., i III. poslanice zove „δ προεβύτερος“.⁵

Lijepo razlaže braneci autenciju Ivanova evangjela, kako Ivan suponira sinoptička evangjela i sinoptičku predaju kao poznatu čitateljima, te je svojim evangjeljem nadopunjuje. No nikako se ne mogu složiti s mišljenjem, da Ivan na gdje kojim mjestima pače ispravlja sinoptike. „Johannes schrieb überdies für Christen, die mit der durch die Synoptiker vertretenen Überlieferung wohl vertraut waren, weshalb er auch durchweg auf die synoptische Darstellung Rücksicht nimmt, bezw. dieselbe als bekannt voraussetzt, an ungenauen Stellen aber geradezu korrigiert.“⁶

Svaka nas zdrava katolička exegeza uči, da Ivan na dotičnim mjestima (3, 24 ; 12, 7 ; 21, 1.) popunjuje sinoptički izvještaj, ili hoće da zapriječi krivo tumačenje, ne nipošto ne ispravlja.

Dobro upozoruje protivnike, kako nauka, da je Isus Sin Božji, nije isključiva značajka Ivanova evangjela.

To je sveta baština praapoštolske tradicije. Zato ju i Pavao u tolikim poslanicama naglašuje.⁷

Pregnatno ustaje protiv onih,

koji nalaze u Ivanom evangjelju gnostički dualizam. „Das Ev. vertritt nicht einen metaphysischen Dualismus, er kennt nur einen moralischen Dualismus.“⁸

Preporučujem.

Dr. Franjo Zagoda.

Šanda dr. A. Synopsis theologiae dogmaticae specialis. Vol. I. De Deo uno, de Deo trino, de Deo Creante, de Gratia habituali, de virtutibus infusis, de gratia actuali. Friburgi Brisgoviae MCMXVI. B. Herder. In 8° str. XVIII. + 384. Cijena M 5'60.

Pisac ove knjige je Čeh, profesor teologije u biskupskom sjemeništu u Ljutomicama već kakovih 15 godina. Ovo djelo dao je u štampu još god. 1913., ali kad je rat buknuo, zapeo je posao u tiskari i tek prvi svezak je dosada štampan. S drugim sveskom dovršeno će biti cijelo djelo. U Predgovoru donosi običajni historijski prikaz najznamenitijih dogmatičara, počev od Klementa pape Rimskoga i Ignacija biskupa Antiohijskog iz prvog vijeka pa sve do najnovijih još danas živih pisaca. Pisac je obradio djelo svoje skolastičnom metodom. Iznajprije bistri pojmove, to je filozofski dio. Zatim dokazuje tezu navodeći dokaze redom i nadovezuje odmah prigovore i pobija ih. Dokaze iz sv. Pisma stavlja naravno na prvo mjesto. Svjedočanstva sv. Otaca navodi najglavnija i riječi odabira najvažnije. Obzire se na hereze stare i najnovije, naime na modernističke. Pisac je kratak i precizan imajući na pameti da piše pri-

⁵ I. c. 282—285. p.

⁶ I. c. 330 p.

⁷ I. c. 345.

⁸ I. c. 374, 375. p.

ručnik, školsku knjigu, iz koje će slušatelji njegovi učiti, pa je sve tako udešeno, ne samo da se nauči prava nauka Crkve katoličke, već da se izloži u jezgri sve, što se u dogmatici uči. Kratkoća je razlog, što pisac ne govori mnogo o prijepornim pitanjima, već ih u kratko samo spominje i u kratko pobija. Gdje su bog-slovcu u dva tabora podijeljeni, Šanda odabire jedno mnijenje kao svoje, ističe ga i protivno mnijenje pobija. Nema dvojbe, da će ova kratkoća i jezgrovitost mnogo doprinijeti k napretku prave znanosti, pa zato ovo djelo preporučujemo i bogoslovcima i onima, koji žele dogmatiku specijalnu u kratko opetovati pripravljujući se za ispit.

Dr. Pazman.

Marić Dr. Joseph: Das menschliche Nichtwissen kein Soteriologisches Postulat. Ein Beitrag zur Frage über das menschliche Wissen Christi. Zagreb 1916. In 8° str. 80.

Ovom je knjigom naš revni suradnik široj publici pristupačnim učinio ono, što je u ovom časopisu na hrvatskom jeziku iznio u člancima: Što su učili Agnoeta? (Bog. Smotra 1912.) Novi dokazi protiv modernih Agnoeta: Schella, Lebretona i modernista. (Bogosl. Smotra 1913.) Kritika modernih teorija o ignoranciji Kristovoj (Bog. Smotra 1914.), ter u svojem djelu latinski napisanom: De Agnoëtarum doctrina. Ovo posljednje pozdravila je kritika laskavo, pa je pisac mnijenja uglednih bogoslova na koncu ove knjige nanizao. Knjiga je razdijeljena u dva glavna dijela. Iza uvoda u prvom dijelu pobija dr. M. nazore Lebretonove,

a u drugom Schellove. Spominje iza toga mnijenje Lepinovo i Loisyjevo i pobija ih.

Budući da je u ovom časopisu latinsko djelo Marićevo bilo već podvrgnuto kritici, zato smatramo suvišnim podvrgavati ovaj prijevod novoj kritici. Pisac je hvalevrijednom marljivošću i ljubavi za znanjem upotrebio svoje prosto vrijeme, što mu ga preostalo od tegobne službe u vojničkim bolnicama, i posvetio nauci, a plodovi toga rada jest eto ova knjiga, koju preporučajem.

Dr. Pazman.

Troeltsch Ernst: Augustin, die christliche Antike und das Mittelalter. Im Anschluss an die Schrift De civitate Dei. (Historische Bibliothek Bd. 36.). München u Berlin, R. Oldenbourg 1915, str. 173, M. 5:50.

Niti jedan crkveni učitelj nije imao toliko i takovog upliva na pozniya vremena katoličke crkve kao što je imao biskup hiponski, veliki Augustin. Taj upliv ne osjeća se samo na neposrednim vijekovima iza njegove smrti nego i kroz cijeli srednji vijek. Sva skolastična špekulacija osobito ona o sv. Trojstvu i milosti temelji se na Augustinu, pače i zamašne reforme Grgura VII. izvedene su u povodu Augustinovih misli.¹ A tko ne zna koliki je njegov upliv bio na Tomu Akvinca?²

Zato i dajemo donekle pravo Adolfu Harnacku kad tvrdi, da je povijest unutrašnjega duševnoga života kao i povijest dogme na zapadu od početka petoga stoljeća sve do reformacije prožeta duhom Augustinovima. — Od toga nazora odstupa Er-

¹ Vidi Lange Joh. Das Staatensystem Gregors VII. auf Grund des Augustinischen Begriffs von der „libertas ecclesiae“ Greifswald 1915.

² Sravni Graf v. Hertling Augustinus-Citate bei Thomas v. Aq. Sitzungsberichte d. bayer. Akad. München 1904.